

## Teatr w procesie kształcenia

Sztuka od zarania dziejów towarzyszy człowiekowi i jest związana z jego egzystencją. Muzyka, plastyka, teatr są najskuteczniejszymi środkami do osiągnięcia harmonii wewnętrznej, jak również do rozwijania własnego potencjału twórczego i osobowościowego. Sztuka jest głęboko związana z życiem człowieka, przekształca, a w rezultacie wzbogaca i pogłębia naszą osobowość. Jest nośnikiem uczuć, emocji, wzruszeń i napięć, prowadzi do wzbogacania wnętrza i otwarcia się na świat.

Z doświadczenia osiemnastoletniej praktyki nauczania religii w szkole wiem, że uczeń nie może być jedynie biernym słuchaczem, a winien być świadkiem. Doskonałym narzędziem do osiągnięcia tego celu jest właśnie teatr, który sprzyja rozwojowi refleksji i wyobraźni, przygotowuje do samodzielnej interpretacji tekstów i wydarzeń, pozwala nie tylko przeżyć emocjonalnie określoną sytuację, ale i podejmować decyzje w sytuacjach problemowych. Sprawia, że problemy ogólnoludzkie stają się bliższe naszym wychowankom, którzy znajdują odpowiedzi na pytania dotyczące własnej tożsamości.

Teatr jest wyjątkowym doświadczeniem, bo wymaga kontaktu człowieka z człowiekiem. Działania teatralne mają istotny wpływ na zdobywanie przez młodych ludzi różnego rodzaju kompetencji w procesie edukacji nieformalnej. Teatr ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, przenosi najmłodszych w świat ról, rozwija osobowość, poczucie estetyczne, rozładowuje napięcia, umożliwia poszukiwanie własnego sposobu na oddanie przeżyć. Uczniowie, którzy przeszli w czasie nauki przez praktykę teatralną, mają łatwiejszy start w dorosłe życie, szybciej nawiązują kontakty, są bezpośredni, nie boją się występów publicznych. Właśnie dzięki stałemu kontaktowi z teatrem, dzieci poznają różne systemy wartości, rozmaite sposoby rozumowania i oceny innych, mogą wybrać, przyswoić takie poglądy, które staną się ich własnymi. Kontakty dziecka ze sztuką, w tym z teatrem umożliwiają wszechstronny rozwój, kształtują osobowość i wykazują działania terapeutyczne.

Od samego początku mojej pracy podejmowałam różne formy nauczania poprzez teatr, zarówno podczas lekcji poprzez stosowane techniki dramatowe, jak i na zajęciach pozalekcyjnych. W 1994r. założyłam w szkole Koło Edukacji Teatralnej „Skierki”. Teatrzyk brał i bierze udział w przeglądach teatralnych, na których zdobywa nagrody za reżyserię, muzykę, scenografię i nagrody aktorskie dla uczniów. Ma na swoim koncie nagrodzone na konkursach przedstawienia, takie jak: „Księżniczka Magdalena” na podstawie dramatów Stasia Witkiewicza, „Jeszcze raz o Królowej Śniegu” – musical według Ernesta Brylla, czy z ostatnich lat „Królowna Śnieżka i krasnoludki oraz najnowsze przedstawienie „Nie ma tego złego” według scenariusza Zofii Wójcik. W latach 1994-96 uczniowie z koła teatralnego wielokrotnie uczestniczyli w nagraniach dla Telewizji Edukacyjnej pr. 1 „Ziarno”. Były to scenki teatralne, nawiązujące do treści Starego i Nowego Testamentu, będące zagadką dla widzów. Na przestrzeni lat przygotowałam z uczniami wiele imprez szkolnych i środowiskowych, w tym przedstawień okolicznościowych, m.in. z okazji Dnia Edukacji Narodowej, Dnia Papieskiego, Wszystkich Świętych, „Opłatka” dla emerytów czy Święta Odzyskania Niepodległości. Niewątpliwie największym corocznym przedsięwzięciem teatralnym w naszej szkole są Jasełka, które niekiedy bywają również przenoszone i wystawiane w kościele parafialnym na pasterce.

Jasełka to widowiska o Bożym Narodzeniu wzorowane na średniowiecznych misteriach franciszkańskich. Za twórcę przedstawień bożonarodzeniowych uważany jest św. Franciszek z Asyżu. Wystawianie Jasełek w okresie świąteczno-noworocznym jest wieloletnią tradycją naszej szkoły. 100 artystów na scenie i

Jasełka – taki widok w Szkole Podstawowej w Parzęczewie im. Juliana Tuwima w okresie przedświątecznym już nikogo nie dziwi. Największe „Jasełka” liczyły 180 uczniów, a w szkole jest niewielu ponad 200 wychowanków. W rolę biblijnych postaci wcielają się uczniowie klas I-VI. W 2009 roku już po raz siedemnasty miała miejsce ta niezwykła uroczystość. Jasełka mają charakter środowiskowy i oprócz uczniów, nauczycieli i pracowników obsługi przybywają na nie zaproszeni goście: księża, władze gminy, przedstawiciele miejscowego oddziału PKPS, a także liczni rodzice i dziadkowie uczniów, którzy pragną docenić kunszt aktorski swoich pociech.

Wystawianie Jasełek ma na celu pielęgnowanie tradycji bożonarodzeniowych, rozwijanie indywidualnych uzdolnień ucznia, przygotowanie wychowanków do publicznych wystąpień, naukę pracy w grupie i odpowiedzialności za powierzone zadania. Historia o Bożym Narodzeniu w tych dniach pokazywana jest jak Polska długa i szeroka, ale jeśli aktorzy są dziećmi – takie widowisko o narodzeniu Chrystusa wzrusza każdego.

Wzajemne zaangażowanie uczniów, nauczycieli i rodziców, współpraca i kreatywność owocują pozytywnym odbiorem przez publiczność. Teatr to doskonałe narzędzie wychowawcze, dzięki któremu uczniowie integrują się ze sobą, uczą się okazywania emocji i rozwiązywania konfliktów. Pojawia się też okazja do poznania rodziców od nieformalnej strony, rozmowy z nimi, wymienienia się uwagami.

Jasełka to uroczystość, która wymaga wielu przygotowań i ogromnego zaangażowania uczniów i nauczycieli. Od lat przygotowywane są one pod moim kierunkiem, ale we współpracy z nauczycielkami nauczania początkowego. Niekiedy też do pomocy przyłączają się inni nauczyciele, np. języka angielskiego. Wydaje się, że Jasełka dają wiele radości obu stronom: aktorom i widzom. Szczególne podziękowania należą się tym rodzicom, którzy angażują swój cenny czas i umiejętności: szyją piękne stroje dla naszych małych aktorów, filmują przedstawienie, a niekiedy też pomagają przy montażu filmu, który jest później dostępny dla wszystkich chętnych. Niektórzy rodzice z wielkim zapałem od lat wspierają naszą szkołę i podejmowane inicjatywy w różnorodny sposób, angażując swój cenny czas, a niekiedy też i fundusze.

Jasełka, a w nich odwieczny problem walki dobra i zła, w której zło może być pokonane przez miłość. „Miłość to owoc każdej pory roku, więc zawsze jest w zasięgu ręki”, jak powiedziała *Matka Teresa z Kalkuty*. W Jasełkach często przeszłość przeplata się z teraźniejszością, pobudzając do refleksji nad naszym życiem. Po zakończeniu przedstawienia zawsze publiczność na stojąco owacjami nagradza młodych artystów. Panującą atmosferę i grę młodych aktorów utrwalamy na fotografiach, które eksponujemy w szkolnej kronice oraz na wystawach szkolnych. „Jasełka” w naszej szkole są inne każdego roku, choć oscylują wokół tego samego wydarzenia – narodzenia Jezusa w Betlejem. Bywają tradycyjne, ale też i sięgam po scenariusze, które łączą tradycję i nowoczesność. Przedstawiają one wtedy zwykle problemy ludzi, z ogromną dozą moralnej puenty. Nasi bohaterowie pod wpływem przeżyć i przemyśleń dochodzą często do wniosku, że człowiek, który nie wyciąga bratniej dłoni wobec bliźnich, niewiele znaczy. Takie Jasełka zyskują często na widowiskowości, nie tracąc przy tym przesłania i religijnych treści.

Różnorodny styl brawurowo śpiewanych kolęd i pastorałek, zwykle w wykonaniu kilkudziesięcioosobowego chóru, robi ogromne wrażenie. Natomiast starannie dobrane stroje występujących postaci, bogate scenografie oraz urok i majestat świąt Bożego Narodzenia sprawiają, że w ten poranek zawsze wszystkim robi się cieplej i radośniej.

Anna Bojarska